

Beogradskie Novine

oj 19.

BEOGRAD, nedjelja 13. februara 1916.

GODIŠTE II.

UREDNIŠTVO i UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

SVI SE DOPISI ŠALJU NA ADRESU:
„BEOGRADSKIE NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izvještaj austro-ugarskog generalnog štaba.

K. B. Beč, 12. februara.

Zvanično se javlja iz glavnog stana ratne štampe:

Rusko bojište:

Jučer je opet odbijeno više napada skih izvidnica. Dolazilo je i do jače puščane rbe. Pošto je neprijatelj upravio vađu ojih teških topova na šančeve naših predraža sjeverozapadno od Tarnopolia moći smo ih mi napustiti posle podne. Rusi zauzeli od nas napuštene položaje, ali odmah još iste noći, našim snažnim pronađadima opet isterani.

Talijansko bojište:

Na primorskoj fronti vodi se od prijekoliko dana živa artilerijska vatrica. Kod itsch-a osvojile su naše čete danas utra neprijateljske položaje u kraju Romn. Zapljenile su 3 mašinske pušake i robile 73 vojnika.

Balkansko bojište:

Zapadno od Tirane pokušale su talijanske čete, da povrate od nas osvojene položaje. Naše čete odbolele su sve talijanske napade.

Zamjenik glavara glavnog stožera podmaršal pl. Höfer.

Nova pobjeda njemačke flote.

Njemačka velikodušna odmazda za L 19.

K. B. Berlin, 11. februara.

Njemačka vrhovna vojna uprava javlja:

Noću između 10. i 11. februara, prijem jednog torpedskog prodirala, naišlo naše lagjice, 120 morskih milja istočno engleske obale, na nekoliko krstarica, je su se odmah dale u bjegstvo. Naše gijke pustile su se u gonjenje i potopile novu englesku krstaricu „Arabis“ i imale jedan torpedski pogodak na jednoj drugoj starici. Naše torpednjače spasile su zapovednika „Arabis“-a, dva časnika i 21 luka. Naše boračke snage nisu imale takve povrijede ni gubitaka.

Glavar admiralskog stožera.

* * *

Najbladnjim načinom saopštava njemački uvalni stožer jednu novu sjajnu pobjedu njemačke mornarice i odgovara velikodušnim spasajem brodolomnih na najplemenitiji način, ko je bilo napuštanje brodolomnih njemačkih luka Zepelina L 19 od strane engleskog kana Staphensa, čiji je nečovječni postupak govorio još i engleski londonski biskup.

Docno uvigjanje.

III.

U prošlom je članku, pokazano po primjeru Bugarske, kako je Rusija samo prividno pomagala nacionalne težnje balkanskih naroda, da bi ih poslije iskoristila za svoje vlastite imperijalističke težnje. Mogao je, da se navede i još jedan drugi primjer, Rumunjska, koja je na očajno zapomaganje Rusije u rusko-turskom ratu, priskočila u pomoć ruskoj vojci, koja je bila poražena pod Plevnom, i kojoj je Rusija poslije u znak blagodarnosti oduzela Besarabiju. Ali i Bugarska i Rumunjska imadu mudre političare, koji uvijek umiju jasno da posmatraju pravo stanje stvari. Tome i treba pripisati što Rumunji i posred svemu sjajnih obećanja od strane Rusije i Francuske, u ovome ratu nisu stali na stranu njihovu, i ostali su vijerni svojoj politici neutralnosti čak i u trenutku, kada je ruska vojska milijuna bila i na Karpatima. Otuda i dolazi, da je Bugarska odmjerila usluge, koje joj je mogla učiniti vjerna i nekoristoljubiva Austro-Ugarska, i samovlasna-sebična tobožnja velikodušna i darežljiva Rusija, pa se stavila na stranu Austro-Ugarske.

Samo Srbi uhvatili su se u mreže ruskog panslavizma, koje je Rusija bacila na Balkan, da u njih uhvati sve balkanske narode. Dok je dinastija Obrenovića vladala Srbijom bili su glavni principi srpske politike mudrost i jasnoća. Da li je onda prevladala u Srbiji ljubav ili državnička mudrost, o tome ne treba raspravljati, jer u politici nemaju prava da presuguju osjećaji. Na svaki način pak izabrala je Srbija tada jedini pravi put, na kome je bilo moguće njeno razvijanje: iskreno prijateljstvo sa Austro-Ugarskom, sa kojom je Srbiju vezivalo stotinu veza, na polju industrijskom, finansijskom, trgovackom, znanstvenom, društvenom i uopšte na svima drugim poljima.

Ali sve se to promjenilo u trenutku, kada je Petar Karagjorgjević dao ubiti posljednjeg Obrenovića, i kada je sjeo na njegov prijesto. Time je on prekršio sebi put prijateljstva sa Austro-Ugarskom, i morao je potražiti priključenje na Rusiju. Karakteristično je i to, što ova ista Engleska, koja se danas predstavlja kao zaštitnik Srbije, čitav niz godina nije priznala Petra Karagjorgjevića za kralja Srbije, i njega isto kao i svi ostali dvorovi, izuzimajući samo Rusiju, nije htjela da primi u zvaničnu posjetu. Petar Karagjorgjević je bio žigosan, i morao je, ako je

htio da se održi, da se baci Rusiji u naoručaje, gdje se u pogledu etike i morala najvećim dijelom gaje još azijatski pojmovi. Povijest ruskih careva, počinjući od Petra Velikog do mediokriteta, koji danas držući sjedi na njegovom prijestolju, ispunjena je čitavim nizom ubijstava i zločina, tako da je u tom pogledu srodstvo Petra Karagjorgjevića sa ruskim dvorom još iz ranije vrlo srdačno. On se i dušom i tijelom odao u službu ruskom caru, i još od samog početka našao je oslonac u časnicima zavjerencima, koji su nesrećnog Aleksandra i njegovu ženu zaklali iz „državnih obzira“, i koji su samo pod njim, koga je štitila Rusija, mogli još da naguju zaštitu za sebe. Pašić im je prišao, jer je u tome predvijao najveće koristi za sebe, i svoj veliki talenat stavio je u službu Petra Karagjorgjevića i njegovih pristaša.

Uspjeli su, da zasjene srpski narod i da ga zavedu s puta, koga je on do tada uvigao kao jedini pravi put. Pronagjen je san o velikoj Srbiji, naslikan najdrastičnijim i najprimamljivijim bojama, tako da ne treba da začudi nikoga, što se tako vatreći i častoljubivi narod, kao što je srpski narod, zanio ovim snovima. Sve je stavljen u službu ove zanesenjačke ideje i promet i trgovina i — što je najgore i najviše za osudu — vaspitanje omladine. Sve je bilo samo sredstvo za nesavjesnu agitaciju, koja je svoju borbu protiv do tadašnjeg prijatelja i zaštitnika Srbije — Austro-Ugarsku, ispisala na krv i nož na svojim zastavama.

(Slijedi još jedan članak.)

Austro-ugarsko prodiranje u Arbaniju.

Prema najnovijim vijestima austro-ugarske čete posjele su Tirani, koja je udaljena na oko 25 kilometara od Drača. Tirana je dugo vremena bila prijestonica Esad-paše, koji je ovdje namjestio svoj glavni stan, i ovdje sa talijanskim novcem sakupio znatnu vojsku. Ali izgleda, da mu je sada, kada se približuju austro-ugarske čete, prešla volja za borbu. Prema raznim vijestima iz talijanskog izvora on se je povukao na jug, da se ovdje sastane sa talijanskim vojskom.

Obe ove „udružene snage“ izgleda, da su napustile i Drač. Ne bi se čak moglo reći, da li će se usudit da prime borbu kod Valone. Vijesti o tome vrlo su protivljive. Izgleda, da su u Italiji potpuno izgubili glavu zbog brzog napredovanja austro-ugarske vojske kroz Arbaniju i zbo-

prodiranja Bugara preko Arbanije na Jadranski. Opet su došli do sukoba u Italiji vojnički i politički interesi, jer Cadorna se odlučno protivi da odvoji i jednog vojnika sa fronta na Soči, uvigjajući vrlo dobro, da će Italiji biti potreban svaki vojnik onog dana, kada se Austro-Ugarska riješi da preduzme odlučnu ofenzivu protiv Italije. S druge strane pak talijanski političari traže, da se po svaku cijenu brani Valona, i da se na taj način bar u nekoliko sučuva već inače izgubljeni talijanski prestiž na Balkanu. Talijanska vlada, koja je sa velikom larmom objavila talijansku akciju kod Valone, da bi se na taj način podiglo narodno raspoloženje, držće sada i pred samom pomišlju, da će se Valona morati napustiti i bez borbe. I ovdje se pokazuje jasno unutrašnja nemoć Italije, i nije daleko dan, kada će se kao sapunski njehuri izgubiti i fama o velikoj sili Italiji, koja je sanjala, da obnovi staru rimsku imperiju.

Austro-ugarske su čete zaposjele Tiranu.

K. B. Beč, 11. februara.

Austro-ugarske čete, koje napreduju u Arbaniji, zauzele su 10. ov. mj. Tiranu i visove između Preza i Bazarisjeka.

Austro-Ugarska gospodar Jadrana.

K. B. Bern, 11. februara.

Vojni stručnjaci pariskog „Temps“-a, koji se sada nalaze na putu, pišu: „Začuđeni smo vidjevši, da austro-ugarska kolona, koja sada prodire duž obale, dobija sve potrebe preko mora. Talijanska flota, dakle, i pored sve pomoći francuske i engleske flote, nije gospodar Jadrana.“

Talijanska pojačanja za Balkan?

Amsterdam, 11. februara.

Iz engleskog izvora sejavlja, da je na posljednjem ministarskom savjetovanju, koje je držano u Rimu pod predsjedništvom talijanskog kralja, donijeta odluka, da se i pored protivljenja Cadorne pošalje 100.000 talijanskih vojnika kao pojačanje u Valonu, a 50.000 vojnika, da se posalju u Solun.

Povlačenje talijanskih četa ka Valoni.

Zeneva, 11. februara.

U lyonskom je „Nouvelliste“-u izšao atenski izvještaj prema kome se u Draču i Kavali iskrane talijanske čete povlače prema Valoni.

Odstupanje Talijana iz Drača.

Zeneva, 11. februara.

Lyonski „Nouvelliste“ donosi vijest iz Atene, po kojoj se talijanske čete povlače iz Drača prema Valoni.

Italija i Arbanija.

Lugano, 11. februara.

Cadorna je prispio u Rim. Održana je ministarska sjednica, kojoj je prisustvovao i Cadorna, i na kojoj su se donijele važne odluke odnosno Arbanije. „Sekolo“ priprema napuštanje oblasti južno od Drača.

Esad-paša se spremi za bjegstvo.

Berlin, 11. februara.

„Tägliche Rundschau“ javlja iz Ženeve: Prema izvještajima iz „Lyon Républicain“-a, Esad-paša je pitao srpsku vladu iz Atene, može li doći na Krf, čim bude morao napustiti odbranu Drača.

Opozivanje konzula u Bitolju.

Sofija 11. februara.

„Agence Télégraphique Bulgare“ javlja: S obzirom na najnovijim dogagajima stvorenog vojnog stanja, grčki i rumunjska vlast, u sporazumu je sa bugarskom vojnom vlasti, smatrala za prikladno, da opozove svoje konzule u Bitolju.

Austro-Ugarska.

Kralj Ferdinand vraća posjetu.

k. b. Beč, 11. februara.

Iz glavnog se stana ratne štampe javlja: Bugarski je kralj Ferdinand prispio danas po podne u mjesto vrhovnog vojnog zapovjedništva. Monarha, koji putuje u pratnji ministra Radostilova, generalisimusa Jekova, velike svite, dočekao je na kolodvoru vrhovni vojni zapovjednik maršal nadvojvoda Fridrik, šef generalnog stožera Conrad von Hötzendorf, zastupnici njemačke vojske pridodati glavnom vojnom zapovjedništvu i mjesne vlasti. Poslije sručnog pozdrava odvezao se kralj u zamak, pored nadvojvode Fridrika. U svečano okićenim ulicama pozdravila je gusta masa svijeta iskrenim uvicima saveznog vladara.

k. b. Beč, 12. februara.

Iz ratnog se stana za štampu javlja.

Poslije dolaska u dvor predstavljena je bugarskom kralju pratnja nadvojvode Fridrika, zatim je kralj posjetio maršala. Odmah se je poslije toga kralj u uniformi austrijskog maršala odvezao do zgrade vrhovnog zapovjednika vojske, dočekan na ulasku od glavara generalnog stožera Conrada von Hötzendorfa. Vladac je otišao u operaciono odjelenje, razgovarao se s gospodom, koji su bila na službi, pa se zadižao tri četvrti sata u dvorani. Vrativši se u dvor kralj je primio u podužoj audijenciji glavara generalnog stožera. U toku po podne kralj i nadvojvoda Fridrik prisustvovali na predhodnoj svačanosti jednog ratnog filma u gradskom Kinopozorištu. U osam sati u veče bila je u dvoru večera, na kojoj su bili osim kraljevske i nadvojvodine pratnje, glavar generalnog stožera, zastupnik ministarstva spoljnih poslova kod zapovjednika vojske, gospoda njemačke vojne misije, tako isto i generali i glavari odjelenja zapovjedništva vojske. U toku večere izmjenjali su nadvojvoda i njegov visoki gost zdravice. Bugarski je kralj podario nadvojvodi Fridriku bugarski red za hrabrost I. reda. Istim redom je odlikovao kralj i glavar generalnog stožera general-pukovnika Conrada Hötzendorfa.

Bugarski kralj u Beču.

K. B. Beč, 12. februara.

U četvrtak stiže bugarski kralj Ferdinand u Beč da posjeti Njegovo Veličanstvo cara i kralja Franju Josipu.

Odlikovanje generala Kövessa.

K. B. Berlin, 11. februara.

„Reichsanzeiger“ javlja, da je pješadijski general Kövess odlikovan njemačkom carskom zviježdom Pour le mérite, za vojne zasluge.

Istina o Crnoj Gori.

Iz neutralnog logora.

Stockholm, 10. februara.

U „Stockholms Dagblat“-u objavio je privatni docent sveučilišta u Lunedu, dr. Peer Sverenson, koji je posjetio crnogorski front, vrlo zanimljiv opis događaja prilikom predaje Crne Gore. On ističe, da su u štampi sporazuma, pa i u neutralnoj štampi, bile rasprostrane razne vijesti o događajima u Crnoj Gori, koje su sve isle na to, da smanje moralni utisak crnogorskog zahtjeva za mir i da stvar tako predstave, kao da kralj Nikola sam nije učinio nikakvi predlog. Pisac međutim imao je prilike, da događaje posmatra iz neposredne blizine, pa je u stanju bio, da tačno sazna sve ono što se u istini dogodilo.

On opisuje molbu kralja Nikole za primirje na dan 10. januara, pošto je bio Lovčen već pao i odbijanje austro-ugarskog vrhovnog zapovjedništva, o čemu, je izvještaj na Cetinje stigao 11. januara što je imalo za posljedicu, da je Kralj sa vojnim i gragjanskim vlastima oputovao u Podgoricu. Dvorski maršal, mitropolit i gradonačelnik ostali su u Cetinju, da grad predadu. Sverenson opisuje ulazak prvog malog odjeljenja od 20 ljudi sa jednim poručnikom na čelu, kome su iste večeri sljedile nekolike čete. U isto vrijeme stigla su dva kraljeva parlamentara, koji su donjeli otvoreno pismo kralja Nikole upućeno caru i kralju Franju Josipu, u kome se Kralj s navodom na događaj, da su njegovu prijestoljnicu zauzele austro-ugarske čete i da je crnogorska vlast već molila za mir, poziva na viteštvu Njegovog Veličanstva i moli za mir, koji će obezbijediti slobodu njegovom narodu.

Poslije ovoga pisac govori o uslovima austro-ugarskog zapovjedništva i na završetku piše: I pored svih pokušaja, da se svijet održi u zabludi, stoji čvrsto nepobitna istina, da je Crna Gora prva od

svih ratujućih država uvidila, da je stvar etente

i z gubljenja i da je molila za mir, razumije se pod vrlo silnim pritiskom, da spase vlastitu svoju budućnost. Da li je pri tome vlasta bila u saglasnosti s voljom naroda, teško je reći, ali utisci, koje sam ja za vrijeme moga kratkog boravka dobio u zemlji, govore za to.

Ne samo laž etente, koja je gornjim razgoljena, nego i druga slika mržnje protiv Italije, pokazuje slijedeći brzjav:

Cetinje, 9. februara.

Neposredno pred samu predaju Crne Gore, bavio se na dvoru cetinskom jedan zastupnik Petra Karagjorgjevića, i zastupao je gledište, da se sa Austro-Ugarskom može istina postići sporazum, ali da bi odmah poslije toga slijedovao rat sa Italijom.

Finansijsko stanje Crne Gore.

Izjave crnogorskog ministra finansije.

Budimpešta, 11. februara.

Nekadanji crnogorski ministar finansija Jorgović, koji se sad preseljava na Cetinje, izrazio se u razgovoru sa jednim dopisnikom vrlo pesimistički i o finansijskom stanju zemlje. Uregjenje finansija Crne Gore biti će vrlo mučan posao. Vlada je zaključila unutarnji zajam od 9 milijuna, dokle cijelokupni državni dug iznosi blizu 100 milijuna perpera. Veliku teškoću činila je vlasti okolnost, što su se sve životne namirnice i predmeti za naoružanje, što je etenta nabavljala, morali plaćati govorim novcem, i to još u zlatu, te je za sve to izdati novac nadmašio zajam, koji je od Engleske dobiten. Po ulicama Cetinja leže crnogorske novčanice, s kojima se djeca igraju. U posljednjim su mesecima Crnogorci povukli novčanice, koje su izdate u toku rata, i zamjenili ih novim. Povučene novčanice izbušene su i njih ministarstvo finansija u vrećama zapečatilo, da bi ih docnije prebrojalo i konačno ponistilo. Megjutim je bila otpočela austro-ugarska ofenziva i time crnogorsko povlačenje. Bjegstvom vojske i vlasti ministarstvo finansija ostalo je bez čuvara, vreće s novčanicama su otvorene a sadržina je razbacana. Moguće je, da se dogodilo, da su se, naročito u udaljenijim krajevima zemlje, činile zloupotrebe sa ovim novčanicama bez vrijednosti. Za to nema brze pomoći i vlasta je primorana, da odbije od sebe svaku odgovornost.

Balkanske vijesti.

Austro-ugarsko-bugarska pogranična komisija.

Sofija, 10. februara.

Ovih će se dana sastati mješovita austro-ugarska i bugarska komisija, koja će odrediti mesta za nove carinarnice, čija se potreba ukazala povodom novih granica između obiju susjednih država.

Turski prinčevi u Beču.

Beč, 11. februara.

Turski prinčevi Osman Fuadi Abdur Kaman su jučer poslije podne prispjeli iz Potsdama u Beč.

Borba oko Soluna.

Predstoji ofenziva protiv Soluna.

Zürich, 11. februara.

Švicarski brzjavni ured javlja: Grčka štampa smatra pitanje o nastupanju četa centralnih vlasti i bugarskih prema Solunu kao vrlo aktuelno. List „Kairi“ veli: Ako mi popustimo Englezima i Francuzima, da vregaju naša najviša prava, kao što je to Venizelos učinio, onda je logično, da mi njihovim neprijateljima to isto pravo ustupimo, i u toliko više sada, jer nas centralne vlasti oslobođavaju jednog nesnosnog nametljivca. Pod ovim okolnostima pozdraviti ćemo, ako centralne sile okončaju stvar kod Soluna.

Pristupni zračni napadi na Solun.

Lugano, 11. februara.

Engleski listovi izvještavaju, da je bio posljednjih dana jedan nov zračni napad na Solun, pri kome je poginulo 26 osoba i ranjeno 64. Zračni napadi se ponavljaju svakog dana.

Francusko vojno izvigjanje.

Bern, 11. februara.

„Echo de Paris“ javlja, da su mnoge francuske konjičke čete u cilju izvigjanja otišle a srpsko-bugarsku granicu, da tačno utvrde, gdje se nalaze bugarske predstaze prema Solunu.

Otvorenje prve osnovne škole u Beogradu.

Deseti će dan mjeseca februara biti zapisan zlatnim pismenima u kulturnoj povijesti Beograda. Taj je dan u prisustvu Preuzvišenog gospodina vojnog generalnog guverneura grofa Salis-Seewisa svećano otvorena prva osnovna škola u Beogradu.

Nije taj dan toliko značajan i važan, što je nakon dugog prekida u Beogradu opet otvorena prva osnovna škola nakon okupacije, nego što je otvorena škola, kojoj je zadaća pružati djeci pravo znanje, pravu kulturu. Ovu zadaću srpsko školstvo, osobito za vladavine Petra Karagjorgjevića, nije pravo shvatilo.

U Srbiji je sve, pa i škola, stavljeni u službu politike. Učitelji nijesu bili odgojitelji djece, nego politički agitatori, koji su trovali nezrele i lako prihvatljive mlade duše povjerene im djece, jednako kako su Petar Karagjorgjević i njegovi ministri za trovali cijeli narod i doveli ga na put propasti čitave zemlje. Na uvodnom je mjestu bilo govora o ovoj agitaciji, ovdje je spominjemo jedino radi saveza.

Nikto ne može srpskom učiteljstvu poreći efektivno znanje, ali njihovo je djelovanje od prvog početka bilo skučeno, jer je sljedovalo samo odregjene političke ciljeve. Samo da navedemo jedan primjer: u srpskim je školama učena bezdušno iskrivljena povijest, uslijed su čega djeca dobila skroz krive pojmove o misiji svoje domovine i raznih mogućnosti, koje bi mogle nastupiti. Na ovakovom zemljističku uspijevali su samo drugovi jednog Prinципa ili Čubrinovića. Naravno, da je kraj ovakovog posla preostalo malo vremena za pravi kulturni rad. Pošto su srpski

moćnici imali novaca za sve drugo prijego za škole, ostalo je školstvo daleko, daleko iza onog u susjednoj monarkiji. Prije svega nije bilo školskih zgrada. Sam Beograd, prijestoljni grad, mogao bi se ponositi, kad bi imao školske zgrade, kakove se mogu naći u najmanjim provincijalnim gradovima u Hrvatskoj ili Bosni. Nećemo usporegjavati sa odličnim školskim zgradama u Zagrebu, Sarajevu, Osijeku, pa ni s onima u Tuzli, Travniku ili Bihaću. Išticićemo malu Derventu sa jadnih sedam hiljada stanovnika i ova bosanska varošica imade ljepše i modernije zgrade za osnovnu školu i gimnaziju nego Beograd.

I upravo ponajviše uslijed toga carsko i kraljevski vojni generalni guvernement nije mogao pristupiti k riješenju ovog pitanja onom snagom, kako mu to nalaže najsvjetija zadaća odgoja omladine. Najveće poteškoće pravi činjenica, da u Beogradu nema za škole prikladnih zgrada.

Prva dakle osnovna škola u Beogradu — koja se mora smatrati kao provizorna — smještena je za sada u zgradi trgovачke akademije u Bitoljskoj ulici. Ovaj dom, koji je doduše dosta udaljen od najnastanjениjih dijelova grada, odgovara barem higijenički svojoj zadaći. Da se zadovolji svim potrebama i da se uzmognе smjestiti svu za školu prijavljenu djecu, uregjavati će se daljnje škole, pa će broj osnovnih škola doskora biti u Beogradu veći, nego je bio na početku rata.

Po lijepom je proljetnom vremenu bilo u četvrtak 10. februara u 10 sati prije podne svećano otvorene prve osnovne škole u Beogradu u prisluhu Preuzvišenog gospodina vojnog generalnog guverneura podmaršala grofa Salis-Seewisa. Pred školom se je skupio mnogi narod i mnogo, vrlo mnogo djece. Na školskoj su zgradi bila izvješena velika dva crno-žuta carska barjaka, a pred ulaz je u školu

bila postavljena vojna glazba pješ. bečke pukovnije Hoch- und Deutschmeister br. 4. Kada se je u automobilu dovezao gospodin generalni guverneur svrala je glazba carevku, koju su svi prisutni slušali otkrite glave. Dojam je ovog časa bio velik i mnoga je majka jedva krila suze.

Preuzvišenog je gospodina generalnog guverneura dočekao pred zgradom gradske zapovjednik generalmajor Kuchinka na čelu mnogobrojnog časničkog zbra i članova gradske opštine, pa ga je kroz špalir djece sproveo u školsku zgradu. Ovdje je u palmama ukrašenoj dvorani sučelica poprsja Njegovog Veličanstva našeg premilostivog cara i kralja Franje Josipa Prvog pozdravio generalnog guverneura direktor srpske Narodne Banke Kosta Popović slijedećim govorom:

„Vaša Preuzvišenost! Zapovedajući i milostivi gospodine vojni generalni guverneuru!

Duboko ganuta srca zahvaljujem milosti i mudroj blagosti Vaše Preuzvišenosti, da se mogu unatoč narančini poteškoća, koje postoje ovdje i u svim većim mjestima, otvoriti prosvjetna stjecišta naše omladine.

Izvolite visokorodni i milostivi gospodine grofe primite uvjerenje, da će ova blagonaklonost, ovaj osobito odlični interes, koji je Vaša Preuzvišenost pokazala sa svojim ličnim prisustvom pri otvaranju prve osnovne škole u Beogradu, učiteljski zbor uvijek poticati, da našu omladinu odgoji sasvim u milostivim intencijama Vašega Visokoroga, a to znači, da je odgaja samo za stvaran od drugih upliva nepomučen rad; da ove mlade poletarice izobrazni za stubove društva i poredka, da jednom budu snažni saradnici i podržavači narodnog blagostanja.

Neka Vaša Preuzvišenost ujedno izvoli primiti i najiskreniju hvalu roditelja i učenika za ovo djelo osobito milostivog dobročinstva, dobročinstva, koje će odjeknuti blagodarno u srcima svih žitelja predjela u kojima upravlja Vaša Preuzvišenost, jer ono roditelje ili njihove zamjenike lišava najveće brige, brige za njihovo najdragocjenije dobro, za djecu njihovu.

Udostojte, Vaša Preuzvišenost, milostivi gospodine grofe primite molbu, da nam moćnu svoju očinsku skrb i na dalje sačuvate. Do nas će pak biti, da dokažemo svoju blagodarnost i priznanje. Ujedno molim, da dobrostivo izvolite na najvišem mjestu dati izražaja ome izrazu naših osjećaja“.

Na ovo je odgovorio Preuzvišeni gospodin generalni guverneur:

„Prije mjesec sam dana naglašivao kao svrhu moje uprave, da se Vašemu narodu pomogne, kako

Podlistak.

U ruskome ropstvu.

(Nastavak)

Prvo bjegstvo.

Nedjelja jutro. Ljeto. Toplo se proljetno sunce penje sve više. Ptičica spokojno pjeva, i njen cvrkutanje, kao kakvi nadzemaljski zvuci, dopire do mene.

Sve je tako lijepo, a nas četrdesetoro zabilježnika, vučemo se jedva, tromo, pjeskovitim putem kroz zeleno-žuta polja. Sa bijednom hrnom, koja nam se daje, slaba čorba i jedva pola kile hljeba dnevno, ne može se živiti. Taj tako zvani „šti“, ta slaba čorba, bila je naša hrana i u Jelatmi. Mnogi, i pored gladi koju osjećahu, nisu mogli da jedu čak ni to, jer je sve bilo začinjeno samo nekakvim rgjavim, bugjavim zetinom. Tijelo nam je kao isprebijano. Stalno samo tvrd krevet, na prljavim daskama, bez izuzetka za vojnike kao i za časnika. I pored svega toga iza nas vojnici sa bajonetama, dovikuju nam „Skare! Skare! Hod! Hod!“ (Brzo! Brzo! Napred! Napred!) Kao da tjeraju stoku, tako je zvučila ova njihova zapovijest. I mi prolazimo preko polja, pored brzjavnih direka; mi pored njih, zato što smo htjeli da izbjegnemo drumsku prašinu, a oni preko polja, što se htjelo da se izbjegnu velika zaobilaženja, što se prave druhovima.

Grad je iza nas i u njemu su samo male, niske drvene kaćice, i samo gospodske kuće, upravo kuće viših činovnika podignute su od kamena. A svaki zid je pun malih prozoričića, prozor do prozora. Sve se to pak skupa gubi u beskrajnoj ravnici, koja prosto svojom monotonom perspektivom hipnotiše oči. Bolje i ne gledati. Nigdje se ništa ne može ni viditi. Nigdje ničega na čemu bi se umorni pogled mogao odmoriti, nigdje brije, koji bi prekinuo daleki horizont. Samo po gdje-gdje poneka velika, velika vetrenača, koja se nalazi u sred ravnice, kao kakvo strašilo.

I dokle će to još tako biti! Mjesecima, a možda i duže. A od kuće nikakvih vijesti... od žene i djece... braća na bojištu... a ja ovdje stalno pod stražom, podjarmljen kao rob, nikada ni jednog slobodnog koraka... Eto sada, baš sada udariše jednog u slabinu, što se usudio bez odobrenja, da pogje malo u stranu... I tako treba to dalje da ide, u prljavštini, u dronjcima i među svakojakim gadom, u sredini ljudi, koji čak ne umiju da gledaju ni knjigu sa slikama. Ne, zar treba, da se vratim kući poslije neizvjesnog mira, iz ovog ogromnog kažeza, a drugovi se raduju zbog pobjeda, dok ja ovdje ležim lijeno na trulom sijenu, i tjeraju me kao svakog roba, ne dajući mi mogućnosti, da i ja u buduće pomognem za našu pobedu?

Ne, i po sto puta ne. I u trenutku sam ožaren radošću, čak eto i pjevam: „Zar moram ja, zar moram ja iz grada tog, a ti draga moja

ostaješ tu. Kada dogjem, kad se vratim, eto me, draga, k tebi hitam ja!

Kada bi bratko Rus znao, šta sam mislio pjevajući ovu pjesmu, ne bi me tako blago gledao i zadovoljno me potapkao po ramenu. Ali to što mi sada pjevamo — svi su kao elektrizani mojom pjesmom, i samnom zajedno pjevaju — odjekuje preko polja i ravnice, i gubi se u baruštinama do kojih sada dogosmo, nalazili smo se pred rijekom Oka.

Naš kapetan prolazi na konju tik pored nas, ali ipak se pjeva, oduševljeno, i dušom i tijelom.

I najzad, naša pjesma odjekuje preko polja i livada, sve do rijeke Oke, koju sada već vidimo.

„Princ Eugen plemeniti vitez...“ tu pjesmu smo nekoliko puta moral, da ponovimo Rusima, tako im se ta pjesma svidi. I kada smo ušli u obližnju baraku, tada smo onima, koji su se tamo našli, morali da pjevamo ono „... Car je opet htio, da osvoji grad i tvrgu Beograd!“

Da li se ta pjesma i danas još svigja gospodi u Moskvi i Petrogradu?

Tada nismo znali još ništa. Ali smo pjevali, kao da su od naše pjesme trebali, da se sruše na stotine kilometara udaljeni zidovi beogradskog grada, kao što su nekad srušeni zidovi Jerih. Ruske žene donosile su mlijeka i kruha, i poklanjale nam ga.

Kakove sve protivnosti, kakove protivrječnosti!

Mog mališana morao sam, da im pokažem

bi se opet povratio k sregjenom životu. Ovoj svrsi među mnogobrojnim mjerama služi kao jedna od najvažnijih moje staraće za uzgoj školske omladine.

Tim sam više sretan, što mi je vrhovni vojni zapovjednik Njegova carsko i kraljevska Visost maršal nadvojvoda Fridrik kao prestavnik Njegovog Veličanstva najmilostivijeg cara i Apostolskog kralja Franje Josipa Prvog blagoizvolio ovlastiti, da Vašem narodu ovu ponovnu milost podarim.

Uz iskrenu blagodarnost za pozdravne riječi gospodina Popovića pozdravljam nadalje roditelje, koji povjeriše svoju djecu našem staranju.

Uvjeren sam, da će poštovane učiteljice i učitelji uložiti sve svoje sile, da povjerenoj im mladeži ne samo razbistre razum, nego ih — i to u prvom redu — uzgoje u ljubavi prema Bogu, roditeljima i starješinama, u štovanju spram svakoga, koji vrši vjerno svoje dužnosti, te u iskrenom međusobnom prijateljstvu, tako da s vremenom učenice i genci postanu čestiti članovi ljudskoga društva.

Da se ovo može postići treba, da se i vi djeko povjerite putom odanosti upravi vaših učiteljica i učitelja, pa da jedan bude u pomoći drugom kao dobar drug. Nastojte, da vam je savjest uvijek čista, pa se radujte vašem mladom životu. Radost je u srcu sunce, a bez sunca ne može nijedan plod da sazrije.“

Pošto su Preuzvišenom gospodinu generalnom guverneuru predstavljene učiteljice i učitelji, pregledao je on školsku zgradu i odjel, gdje je bio spremjen ručak za 800 siromašne djece, koliko će se spremati svakog dana.

Ratna zamorenost talijanskih trupa.

Gubitak 600.000 vojnika. — Kolera i srđobolja traže velike žrtve. — Čežnja za mirom. — „Nervozna“ vojska.

I same talijanske ocjene priznaju, da broj mrtvih, ranjenih i oboljelih iznosi 600.000 ljudi. Na frontu Soče bile su se četiri velike bitke, u Tirolu je dva puta pokušavana ofenziva, pa ipak do sad nije učinjen ni jedan korak napred. U nedjelju mogao sam da posjetim naše položaje na lijevom krilu, koji su oni isti, kao što bježu i u mjesecu septembru prošle godine. Liniju grebena Monte dei Sei Bussi, oko koje se najžešća borba vodila, strmeni okomak kod Selca, goli vrh kamenih majdانا, posumljeni brežuljak Larocca, — sve se to nalazi čvrsto u našim rukama. Pa i tamo, gdje zemljinske prilike ne pritiču našim četama u pomoć, kao u prostoru Monfalcone i Dujno, gdje nema ni visova, ni brežuljaka, talijanski položaji ostali su još uvijek

isti. Te su položaje oni za užimali još prije osam mjeseci. Tako su na pr. kod visova kamenih majdانا naši položaji od neprijateljskih udaljeni samo 30 koračaja.

Ovdje na lijevom krilu hoće Talijani metodičkim radom, da postignu ono, što očajnim napadima nisu nigdje mogli postići. Noću podižu oni grudobrane od Šančeva, sanduka i vreća napunjenim pijeskom i kopaju rovove za približavanje, što sve naša artillerija stalno ruši i uništava. Naročito kod Larocca i Selca. Talijani su te pokusaje približavanja pokrijepili komplikiranim mrežom žica i stjenovitim rovovima, ali je taj posao ostao bez uspjeha, jer ono, što naša artillerija nije potušila, napadnuto je od naše pješadije i uništeno. Pune dvije nedjelje bila je na tom frontu gusta magla, što je, razumije se, otežalo rad artillerije. Od 28. januara vrijeme je povoljno. Nastupilo je prvo proljeće i artillerija počinje ponovo silno, da djeluje. Paljba je upravljena poglavito protiv spađajućih puteva mrimih artillerijskih položaja, ali Talijani gagaju vrlo često i sela, koja su daleko iza fronta. Municipije imaju Talijani dovoljno. Za vrijeme borbenih dana njihova ubrzana paljba ne izostaje iza one u prvim bitkama. Stanje u talijanskoj vojsci izgleda, da nije ni malo idealno. Kolera i srđobolja traže velike žrtve. Sanitetska služba ide dosta dobro, ali svakim danom, prema iskazu zarobljenika, uzima ratna zamorenost sve većeg maha. Čežnja za mirom zahvaća sve veće dijelove vojske.

I pored najstrožijih mjera disciplina ne jača i dnevno se događa, da vojnici pri jurišima ne odazivaju se pozivu svojih časnika. Oni su podigli kasarne na frontu, i njihova skloništa izgleda, da su dobro utvrgjena. Mnoge su čete mogle utvrditi, da su Talijani u posljednje vrijeme i sa zimnim potrebama prilično snabdjeveni. Sad, poslije devet mjeseci talijanski se vojnici prvi put puštaju djelimično na odsustvo. Na nekim mjestima fronta oni utvrguju svoje položaje i podižu čitave brane od žicom isprepletenih plotova. Sve ovo daje utisak, kao da se oni hoće na izvjesnim tačkama fronta Soče, da stave u položaj odrane.

Stalna je pojava na frontu Soče živahan avijacijski rad. Talijani imaju vrlo smjele avijatičare i odlične borbene avijacijske sprave, pa kad je vrijeme povoljno, oni jatome kruže nad našim položajima. Njihove su Caproni-Farman sprave odlične. Od kako je podčinjena Srbija i savladana Crna Gora talijanska je vojska postala vrlo nervozna. Ona očekuje napad, od koga svi Talijani strepe. Dešava se, da veliki rojevi noću plotunom pucaju. Zaplašeni Talijani prezaju i od najmanje patrole,

ne probudim. Tamo na kraju su ona dva noćna stražara, moram proći i pored njih i dovući se do šume, šume, koja nije daleko. I već sam se provukao, i eto me u šumi. Skinuo sam vojnički kaput, odbacio ga daleko, zajedno sa vojničkom kapom... i kroz šumu sigurno korača čovjek sa bradom, sa nešto kratkim hlačama, crvenom košuljom i džakom na legjima. Mora biti, da je ovdje kod kuće, nigdje se ne osvrće, ide napred sigurnim korakom. Prelazi preko druma, i sa „zdrovi!“ blagodari on na pozdrav mlađom spahiji, koji na kolima izlazi iz sela, koje još spava.

Malo je trebalo, pa i sam da povjerujem, da sam Rus. Samo ove vojničke čizme... kako je samo onaj spahiha na njih upro svoj pogled. Rusi nose sasma drukčije cipele. Ali sa 40 kopjaka gotovine, ne mogu se kupiti ruske cipele, koje danas i u Rusiji koštaju dvojinom više nego u mirno doba, 20 rubalja. I tako, pun briga, išao sam napred, budno tražeći put, kojim nitko ne ide. Drumom ne smijem ići. Tuda često prolaze žandarmi i pješice i na konju. Kompas mi je sunce. Sve u pravcu na jug, tamo moram doći do željezničke pruge, a njom ću već lakši dalje.

I tako sam išao cijelo prije podne: livade, polja, dok najzad ne doganjoh do barutnine. Moram, da je obigjem. Ali tamo rade ljudi i žene. I kao kroz kakvo more, moram da se provlačim kroz šumu. I tu tek, gdje ne moram kao kakav detektiv da gledam za svim što je sumnjivo, tu sam tek mogao slobodno da dišem. Zaglio sam

misleći, da će ona izvršiti kakav veliki napad. Ta nervoznost najjasnije se pokazala onda kad su naše čete osvojile jedan dio talijanskih položaja kod Osavije. Napad je izvršen noću pod zaštitom magle, i 15 časaka poslije prvih metaka napadača talijanska je artillerija na cijelom frontu otvorila ludu ubrzenu paljbu i velike prostore obasula vatrom, koja ima za zadaću sprečavala nastupanje pričuva. I pješadija je bila ubunjena, pa je odmah hitno zauzela svoje položaje, mašinske su puške groktale, grmila je pješadijska plotunska paljba. Talijani su mislili, da je juriš na Osaviju početak opštег napada, pa su bili spremili sve, da ga odbiju. Naši su se začudili, ali kad se situacija objasnila, svi su se smijali.

Lovćen.

Izvještaj Vasilija Nemirovića-Dančenka, u „Ruskom Slovu“.

Da mi je netko prije tri godine, kada sam sa Cetinja isao na Lovćen, rekao, da će Austrijanci jednoga dana osvojiti Lovćen — pljunuo bih mu u lice. Lovćen, tu kapiju Crne Gore! Izgledalo mi je nemoguće, da bi ovu strmu planinu u nekoj borbi mogla da osvoji ljudska ruka. Kada sam se iz sunčem ogrijanog Kotora popeo ovamo gore, izgledao sam sam sebi kao ptica. Zanosila me je visina, na putu sa koga je svakog časa izgledalo, da se čovjek može strmoljaviti u bezdan. Svakome ratniku, ako ima punu pušku, nije potrebno, da bude naročito Spartanac, bilo bi moguće, da sam sprječava napredovanje čitave vojnika. Osim toga su branici svuda stajala na raspoloženju mnogobrojna prirodna skloništa, i nije bilo potrebno, da ih netko naročito gradi. Nisu se bez razloga Crnogorci uvijek hvalili, da je „Sam Gospod Bog, taj najbolji inžinjer sviju vremena, podigao za njih ovu neosvojivu tvrgjavu“. Putevi su tako uski, da onima, koji se penju odozdo nije nikako drukčije moguće popeti se, nego da idu jedan za drugim; a Crnogorac koji brani prelaz, spokojno se može skloniti iza stijene, i zaklonjen, obezbijegjen šalje nevigjen smrt u neprijateljske redove. Onaj pak, koji bi u prkos svega toga ipak pokušao, da se penje, srušio bi se u bezdan, da se nikad više i ne podigne... Lovćen je gospodario nad svom okolinom. Kao kakav orao stijena vrebao je on svoje žrtve, i nikakav pljen ne bi mogao umaci njegovom oku...

Da se osvoji Lovćen sa suva, bilo je nemoguće. Zato su Austrijanci i napali Lovćen sa mora. Ali ovdje treba nešto primjetiti: od Bara do Rijeke ima izvrsnih veza, na suvu i na vodi. U ovome dijelu Jadrana je talijanska flota i jača od austro-ugarske. Kako se dakle

na slici, i jedna starica poljubila je sliku sa suznim očima. I danas se na toj slici vidi mrlja, ali to ništa ne mari.

Uvečer sam sjedio kod nekog ruskog sitničara, i napisao sam mu adresu za njegovog zarobljenog brata Pančihina, koji se nalazio u ropstvu negdje u Hannoveru. Ovaj je čovjek trgovao sa odjelom, košuljama i suknom. On mi je za nagradu ponudio pola rublje, ali ja sam radije od njega izmolio jedne stare hlače i košulje, a moje vojničke hlače ostavio sam mu u zamjenu.

Megjutim se smrklo, i straža je samo s vremenom na vrijeme pogledala kroz prozor. Pazar je bio utvrgjen, i ja sam odmah obukao civilne hlače i crvenu košulju preko njih; crvenu kao krv, kao što je Rusi rado nose, i još sam imao i pojšas, kao pravi Rus. Preko košulje navukao sam svoj vojnički kaput i zakopčao ga sasvim. Provukao sam se u baraku, u kojoj smo morali prenoći.

Cijelu sam noć bio na oprezi pored jednih vrata. Straža nije spavala i još dva stara stražara pravili su joj društvo. A kako je to bila dugačka noć. I nikako da svane. Slaba žuta svjetlost na nebū nije se gubila. Najzad, pred zoru, naša straža je zaspala, a ona dva stara stražara pila su čaj, sjedeći pored neke vatre. Napolje... napred, vrata zaškrinuše... srce je udaralo, da mi iskoči... zar baš da mi se neda? Izišao sam, provukao sam se pored pet vojnika, koji su spavali, nisam ih ni pogledao. I moram napred, pored njih, strahujući da ih i mojim pogledom

neprobudim. Tamo na kraju su ona dva noćna stražara, moram proći i pored njih i dovući se do šume, šume, koja nije daleko. I već sam se provukao, i eto me u šumi. Skinuo sam vojnički kaput, odbacio ga daleko, zajedno sa vojničkom kapom... i kroz šumu sigurno korača čovjek sa bradom, sa nešto kratkim hlačama, crvenom košuljom i džakom na legjima. Mora biti, da je ovdje kod kuće, nigdje se ne osvrće, ide napred sigurnim korakom. Prelazi preko druma, i sa „zdrovi!“ blagodari on na pozdrav mlađom spahiji, koji na kolima izlazi iz sela, koje još spava.

Malo je trebalo, pa i sam da povjerujem, da sam Rus. Samo ove vojničke čizme... kako je samo onaj spahiha na njih upro svoj pogled. Rusi nose sasma drukčije cipele. Ali sa 40 kopjaka gotovine, ne mogu se kupiti ruske cipele, koje danas i u Rusiji koštaju dvojinom više nego u mirno doba, 20 rubalja. I tako, pun briga, išao sam napred, budno tražeći put, kojim nitko ne ide. Drumom ne smijem ići. Tuda često prolaze žandarmi i pješice i na konju. Kompas mi je sunce. Sve u pravcu na jug, tamo moram doći do željezničke pruge, a njom ću već lakši dalje.

I tako sam išao cijelo prije podne: livade, polja, dok najzad ne doganjoh do barutnine. Moram, da je obigjem. Ali tamo rade ljudi i žene. I kao kroz kakvo more, moram da se provlačim kroz šumu. I tu tek, gdje ne moram kao kakav detektiv da gledam za svim što je sumnjivo, tu sam tek mogao slobodno da dišem. Zaglio sam

misleći, da će ona izvršiti kakav veliki napad. Ta nervoznost najjasnije se pokazala onda kad su naše čete osvojile jedan dio talijanskih položaja kod Osavije. Napad je izvršen noću pod zaštitom magle, i 15 časaka poslije prvih metaka napadača talijanska je artillerija na cijelom frontu otvorila ludu ubrzenu paljbu i velike prostore obasula vatrom, koja ima za zadaću sprečavala nastupanje pričuva. I pješadija je bila ubunjena, pa je odmah hitno zauzela svoje položaje, mašinske su puške groktale, grmila je pješadijska plotunska paljba. Talijani su mislili, da je juriš na Osaviju početak opštег napada, pa su bili spremili sve, da ga odbiju. Naši su se začudili, ali kad se situacija objasnila, svi su se smijali.

„Sukin sin!“, razdra se na mene jedan kozak, koji me je udarcem noge probudio. Šta je to? Svud unaokolo oko mene seljaci sa batinama, jedan je držao grabljaču, a drugi opet srp u ruci. Skočih. Dvanaest grubih ruku uhvatise me. Svud unaokolo oko mene glasno uživikuju. Gdje sam ja?

Opet uhvaćen.

Srce mi je teško kao kakav vodenički kamen.

(Nastaviti će se).

moglo desiti, da se jedna neprijateljska eskadra usudiла nesmetano izći iz Boke Kotorske i sa mora upraviti vatru svojih topova na Lovćen? Zašto na Lovćenu nisu bili teški dalekometni topovi? Zar nisu ti topovi mogli, da se donesu sa Rijeke na Cetinje, i sa Cetinja na ovaj bedem Crne Gore, na Lovćen, ako je potrebno bilo i na rukama, kao što smo mi prenosili naše topove. Austrijanci nisu pravili nikakvu tajnu svojih planova i namjera. Treba samo pročitati „Selenco“ i „Corriere della Sera“, tamo je na dugačko i na široko pisano o tome. Razumije se, osvojenje je Lovćena od strane austro-ugarske vojske udarac i za Italiju. Neosporno su Lovćen i Crna Gora samo sporedna stvar u svjetskome ratu. Samo jedan potez, ali vrlo karakterističan potez. Potez, koji znatno pojačava samopouzdanje Austrije. Još više: sa mora je talijanska flota mogla da upravi svoju vatru na Spič, onaj isti Spič, o kome mi je kralj Nikola crnogorski rekao:

„To je trn u oku mom...“

Ali ništa, ništa od svega toga nije uragjeno. Čak i Bar, onaj isti Bar, koga je Crna Gora dala pod najam Italiji za šezdeset godina, ostao je neutvrgjeno pristanište.

Tako se završava sudbina jednog naroda, koji je izabrao kao mjesto svoga stanovanja na vrhu brijegeva. Smrt naroda, čiji su sinovi jedini vitezi današnjih dana, i čiji su očevi i pradjedi, još prije nepunih sto godina smatrali, da je sramota umrijeti u krevetu.“

Narodna privreda.

Nezgodan privredni položaj Engleske.

Engleski listovi javljaju, da su se cijene muškom i ženskom odijelu popele u Engleskoj sa 20 do 30 postotaka, i da će se vjerovatno i dalje stalno penjati. Zatim se još javlja, da će se znatno ograničiti i upotrebe benzina za privatne automobile u Engleskoj. Na engleskim željeznicama je takogje nastao veliki zastoj, jer je znatan broj engleskih željeznic i željezničkog osoblja, oko 150.000, pozvano pod zastavu, a pored toga još i u svima dosadašnjim željezničkim radionicama proizvodi se sada municija. Velika je oskudica i u vagonima. Engleska je vlada uputila sada molbu glavnom vojnom zapovjedništvu, da se engleski željezničari oslobole vojne obvezе, i da se uopšte ne primaju u redove vojske.

Milijuni, koji će nam ostati.

Kraj „engleskog“ gospodskog sukna.

Jedan od mnogih privrednih poremećaja, koje donosi sobom svjetski rat biti će otak njemačkih i austrijskih potrošača, „engleskog“ gospodskog sukna. Milijuni, koji su do sad odlazili u Englesku ostati će u buduće domaćim radionicama. U prvoj svesci novog povremenog lista „Die Merienwelt“ stručno se govori o tom pitanju „engleskog“ gospodskog sukna. Od nekoliko desetinā godina ovamo domaće industrije sukna u Austriji i Njemačkoj mnogo su trpile pod opštom predrasudom, da je englesko gospodsko sukno bolje i izdržljivije, nego što su naša sukna; jedan otmeni gospodin smatrao je samo tada da je dobro odjeven, ako je bilo njegovo odijelo izragjeno od engleske čohe. Ne može se, istina, oporeći, da Englezi u svojoj škotskoj ovčjoj vuni imaju odličan materijal, koga nema na cijelome kopnu, ali godišnja izragjena količina te škotske ovčje vune toliko je mala, da ne može podmiriti potrebu ni u samoj državi. Za izvoz gospodsko sukno od škotske ovčje vune i ne uzima se u račun, naprotiv, na kopno se izvoze sukna, koja su po kakvoći i izradi lošija od sukna izragjenog u domaćim tvornicama. Za to je najbolji dokaz vanredno jak izvoz njemačkih i austrijskih proizvoda u Englesku. Pošto uslijed dosadanje velike tražnje „engleskog“ sukna na kopnu tamošnji proizvogači nisu mogli odgovoriti zahtjevima, to se uobičajilo, da engleske tvornice s onu stranu kanala kupuju sukna, provide ih svojim znacima, pa su ga onda kao „englesku“ robu k nama ponovo vraćali, razume se poskupljenu zbog podvoza, carine i posredničke službe. Veći dio „engleskog“ sukna, koje nami dolazi radi prerade u samoj je stvari čist austrijski i njemački proizvod; to je krajčak već poznate istine, da se mnogi „pariski modeli“ ženske mode u francuskoj prijestonici izraguju vještima rukama austrijskih i njemačkih krojača. Rat je, kao i mnogim drugim stvarima, skinuo i sa ove varke koprenu, i sad je našem otmjenom svijetu poznato, da je mišljenje o nenadmašnosti „engleskih“ gospodskih sukna prava zabluda.

Razne vijesti.

General-pukovnik Conrad v. Hötzendorf o generalu pješadije Vojnoviću.

Izjava zahvalnosti na starjem članu generalstavnog zбора.

Iz ratnog se stana u štampu saopšjava: Šef je generalug štaba izdao, povodom umirovljenja generala pješadije Vojnovića iz generalnog štaba, sljedeću zapovjed:

„General je pješadije Milano pl. Vojnović od Belobreške razriješen po svojoj vlastitoj molbi iz zdravstvenih razloga od dužnosti upravnika ratne arhive, čiju je on sudbinu svojim petraest godišnjim neumornim radom uputio najbolje obećavajućim novim putevima i koji je svojim velikim stručnim znanjem doveo do osobite visine. Ovim ostavlja on — naš najstariji član — generalstavni zbor, kome je, s malim prekidom, pripadao skoro 40 godina.

Ali ne samo, da neumorni radnik, dobar drug o docniji moći usavršilac generalstaba odlazi iz naših redova. U srijed takmičenja naroda, na čijoj je spremin on najviše radio, odlazi on, koji je odličnim radom kao učitelj strategije na ratnoj školi mnogima naših vogoa dao osnove uspjeha našeg oružja.

Sa osobitom zahvalom za njegov rad, — a ja naročito s topnim osjećajima dragog oprobanog prijateljstva — sjetimo se njega na kraju vojničkog životnog puta, ispraćajući ga najiskrenijim željama za zaranke njegova života i molimo ga, a da se i u buduće sa nepromijenjenom odanosti sjeća sudbine zabora, čiji će on ponos uvijek ostati. v. Conrad, general-pukovnik.

Vjeridba bosanskog Reis-ul-Uleme.

Reis-ul-ulema Mehmed Džemaluddin ef. Čašević, vjerio se prije nekoliko dana u Sarajevu, sa kćerkom umirovljenog člana Ulema-Medžilis-Muderisa, Hadži Hafiz Šakir ef. Pandže.

Očeva puška.

Hrabrost jednog turskog dječaka.

Turski vojni list donosi dva dirljiva pisma, koja su prvo štampana u bagdadskim novinama „Sedai Islam“.

„Njegovo svjetlosti zapovjedniku Iraka i okoline. Ja sam nesrečni sin kapetana Šakira efendije, vodje ... odjeljenja ... bataljona u ... regimenti, koji je kod Kut-a-pao, i ja sam siroče u svojoj desetoj godini. Ovo parče hartije je molba koju ja naivno upućujem. Ne boli me smrt moga oca, niti suze moje matere, jer sad sam neosjetljiv kao nadgrobni kamen moga oca, ako mu je koji položen, ili kao krvlju natopljena zemlja, pod kojom on počiva. Čuo sam, da je poslije moga oca ostala jedna sablja i jedna engleska puška sa izvjesnim brojem metaka. To je ratna uspomena od moga oca, koja će me dočnije oduševiti za osvetu. Za sada su mi ruke odviše male, da je upotrijebim. Za ovu vas pušku molim. Ako nalazite, da ne treba, da mi je ostavite, onda je poklanjam vojski. Ljubim vam ruke Lutfi.“

Ovaj mladi junak dobio je slijedeći odgovor: „Lutfi-u sinu kapetana Šakira, koji je pao na polju časti. Moj dragi Lutfi! Tvoje pismo dirnulo me je isto toliko, koliko i vijest o hrabroj smrti tvoga oca. Šaljem ti 50 metaka kao i pušku, koju je tvoj otac od neprijatelja zaplijenio. Osim toga šaljem ti očinski poklon u svoti od 40 funata. I ako je tvoj otac poginuo, ti nisi siroče. Svi muslimani su tvoja potporu, svi zapovjednici i časnici su tvoji očevi. I ja sam megju njima. Za nagradu za odličnu službu, kao i hrabru smrt podigao sam tvome ocu čin. Sve tvoje želje ispošlji meni. Sačuvaj pažljivo moje pismo, jer je ono dokaz o hrabrosti tvoga oca. Pročitaj ga, pročitaj više puta. Sa puškom čini bojna vježbanja. Pripremi se da braniš svoju vjeru i otadžbinu i da osvetiš tvoga oca. Neka ti Svevišnji podari sreću i dug život, dijete moje. Zapovjednik i generalni guverner Iraka, Nuredin Ibrahim.“

Putni prtljac crnogorske kraljice.

Sudeći po pojedinostima, koje pariski listovi donose, o prispjeću crnogorske kraljice sa njene dvije kćeri u Lyonu, bilo je bjegstvo crnogorskog dvora u najvećoj hitnji. „Petit Parisien“ piše, kraljica je, bar po njenom prtljagu, izgledala kao žena sa sela, koja sa svojim kćerima putuje u grad, a spolašnji izgled kraljice i njene svite činilo je veliku suprotnost prema sjajnom zasebnom vozu, koga joj je francuska država stavila na uslugu. Pošto je kraljica, uz pripomoć knjeginjice Ksenije sišla s kola, iznesen je njen prtljac. On se sastojao iz nekoliko počepanih kutija, da se njihova sadržina jasno mogla vidjeti, zatim iz nekoliko starih, zaključanih putnih

torbi, i najzad iz nekoliko kutija, koje su bile u hartiju uvijene i kanapom vezane. Sveta novaca, koju su one kod sebe imale, sastojala se samo iz srpskog papirnog novca, koji niko nije htio, ili veoma nisko primiti, a i tako malena, da je dopisnik lista ni ne označuje. Ipak je držanje sedamdesetgodišnje kraljice bilo dostojanstveno i veličanstveno. Nevolja njihova nije se dala primjetiti, kupovala je samo ono što je najpotrebitije, a bila je i oviše gorda, da primi kakav poklon. Pojmljivo je, da su Francuzi bili razočarani ovim kraljevskim ulaskom u Lyon, jer ovaku prostotu nisu mogli zamisliti, i dotični list se pita, da li su austro-ugarske čete, kao rječni talasi preplavili Cetinje i Crnu Goru, da staroj kraljici ništa drugo nije ostalo do naglo bjegstvo u najvećoj sirotinji.

Sjednica njemačkog kongresa za unutrašnje ljekarstvo u Varšavi.

Prvoga i drugoga maja ove godine održavati će se u Varšavi vanredna sjednica njemačkog kongresa za unutrašnje ljekarstvo, na kojoj će moći uzeti učešća vojni i civilni liječnici njemačkih i saveznih država.

Srpska putnička Skupština.

Iz Atene namjavljaju, da su se u petak, prošle nedjelje, sastali u Rimu oko 80 srpskih narodnih poslanika, među njima, i nekoliko bivših ministara, i da su tom prilikom pretresana razna pitanja. Odluke donijete na ovom sastanku drže se u strogoj tajnosti. Megju poslanicima vlasta, razmije se, veliko razilaženje mišljenja. Može se lahko shvatiti, da sjednica nije uvijek glatko tekla, i da je došlo čak i do razračunavanja pjesnicama. Gonorenje je mnogo i o akciji Italije, kojom su prilikom pretresane i posljednje polemike, koje se vode između talijanskog i francuskog novinstva. Ovom sastanku srpskih narodnih poslanika ne pridaje se nikakav zvaničan značaj. Ovih dana otici će srpski narodni poslanici iz Rima u Nizzu.

Balkanski brzovlak prije 1600 godina.

Tko rekao, da nije Sredec, ranije ime za bugarsku prijestonici Sofiju, čisto slovenskog porekla? Pa ipak je to samo nješto promijenjeno ime stare rimske varoši Serdica. Još za vrijeme bircanske rimske carevine, bila je ova varoš poznata. Kada je car Konstantin imao plan, da jedno mjesto na istoku podigne na stupanj druge prijestonice, da od njega napravi „magjri Rim“, kolebao se on između Bizanta, lijepog grada između dva dijela svijeta, i Serdica, koji je po svome položaju bio baš u srcu balkanskog poluotoka, i koji je već tada pokazivao, da u njemu leži zatnata budućnost. Iako se je najzad riješio za Bizant, — njemu u počast je dobio i ime „Konstantinov-grad“ (Konstantinopolis), tako je prekršten —, ipak je on često dolazio i u Serdicu, i mnoga njegova naredba je potekla iz tog grada. Megju ovim naredbama nalazi se i jedno pismo upravniku Španije, iz 316. godine, na kojoj stoji i primjedba: Dato 4. decembra u Serdici, primljeno 3. za dan i po. Ali izgleda, da su i prije 1600 godina bili vrlo ponosni postignutim poštanskim uspjehom. marta u Cordubi“. Bilo mu je potrebno dakle tri mjeseca, da iz Sofije stigne u Cardubu. Skoro upola toliki je put, koji novi „Balkanzug“ prevali između Berlina i Sofije. Inače nije bilo uobičajeno, da se u carevim naredbama, u primiljenim pismima, označava dan prijema. Obično je istavljan samo dan kada je naredba izdavana, upravo kada je carevo pismo napisano. Ali kada je u ovoj naredbi označen i dan prijema, očvidno su bili u Španiji iznenagjeni postignutim brzim poštanskim saobraćajem sa srcem Balkana, i zato su i stavili i dan prijema, da bi i potomstvo vidjelo postignuti uspjeh.

Tko traži

namještenje, ili treba radne sile, najbolje je, da oglasi u „Beogradskim Novinama“.

Uprava: Čubra ulica br. 3.

Oglas za namještanje stoji 50 filira

Oglas za potražbu radne snage K 1-

PIVO
REDOVNO TOČI BAJLONOVA PIV-
NICA, CETINJSKA ULICA BROJ 25.

Agenturska i posrednička radnja

Sándor Pollák

— NOVI SAD, Ulica Kossuth Lajos 11, —
preporučuje svoje prvaklano komis-
siono stovarište, kao i svoje prvo-
klano posredništvo.

Vozni red
za brodarski saobraćaj između Zemuna
Oršave i natrag.

Nizvodno:

Odlazak iz Zemuna	400	prije podne
" Beograda	500	:
" Pančeva	600	:
" Vinče (pristaje samo u slučaju potrebe)	700	prije podne
" Grocke	800	:
" Smedereva	820	:
" Kevevara (Kovin)	830	:
" Dubravica	850	:
" Baziša	1000	:
" Gradišta	1035	:
" Omoldave	1110	:
" Drenkove	1235	po podne
" Milanovca	140	:
Dolazak u Oršavu	310	:

Uzvodno:

Odlazak iz Oršave	570	prije podne
" Milanovca	740	:
" Drenkove	940	:
" Omoldave	1140	:
" Grocke	1220	po podne
" Baziša	145	:
" Dubravice	345	:
" Kevevara	430	:
" Smedereva	515	:
" Grocke	625	:
" Vinče (pristaje samo u slučaju potrebe)	735	po podne
" Pančeve	845	:
" Beograda	920	:
Dolazak u Zemunu		

Brodarsko zapovjedništvo.

Cesarsko i kraljevsko policijsko pred-
sjedništvo.

Cijenovnik vožnje

I. U gradskom obimu:

Dvoprežna kola do 3 lica i 1/2 sata K 2.—
za svaki dalji 1/4 sata 1.—
(započeti 1/4 sati računaju se potpuno.
Ako je u fiakeru više od tri lica, plaća svako više
lice po 0.50

II Do željezničke, parobrodske stanice i obratno:

Dvoprežna kola do 3 lica K 3.20
ako je u fiakeru više od 3 lica za svako više lice . 0.60

III. Druge vožnje:

Na 1/2 dana (7 sati) K 20.—
Na cito dan (14 sati) 30.—

IV. Vožnje van grada:

a) u Zemun, željez. stanica K 8.—
b) u Zemun, grad 20.—
c) u Zemun, željez. stanica ili grad i nazad, za
1/2 sata čekanja u Zemunu 15.—
d) Vožnja van grada (izuzimajući Zemun) po pogodbi.

V. Čekanje u Beogradu i Zemunu po cijeni od sata kao pod I.

VI. Odredbe za prtljag:

Obični ručni putnički prtljag besplatan, za prtljag kod ko-
čija od komada K 0.60

STOVARIŠTE PIVA i VINA U BEOGRADU.

Čast mi je izvestiti poštovano grajan-
stvo, da sam u

Beogradu

Kara-Gjorgjeva ul. 13.

(prije JOVIČIĆ I SIN)
otvorio stovarište bijelog i crnog piva
najbolje vrste tako-zvano

„Doppelmalzbier“

u buradima i u flašama. Imam i veliko
stovarište

vina najbolje vrste.

Pozivam poštovano grajanstvo, da iz-
voli posjetiti moje stovarište i da se
uvjeri o solidnosti i brzoj posluži u
mojoj radnji.

Sa poštovanjem
Jakov Spitzer.

UTEMELJENO 1862.

IVAN WAGNER ZAGREB

Preporučuje svoje bogato skladište **sva-
kovrsnog rublja za novorogjenčad
i odrasle** u svim željenim izvedbama.
Najbogatije skladište pamučne i la-
nene robe.

Velika zaliha **sviju vrsta pletene robe**
uvijek je na skladištu.

Prvi i najstariji hrvatski zavod za
opremanje nevjesta te uregivanje
bolnica, hotela i raznih drugih in-
stitucija.

Pismene naloge obavljam najsavjesnije
brzo i tačno. 35

SPISAK

izgubljenih stvari g. PAJE G. MIJATOVIĆA,
kožarskog trgovca iz Beograda, Knjaz Mi-
hajlova ul. br. 45., koje su izgubljene na
stanici u Stalaču.

1. Jedan veliki mrk kufer sa otvoreno žutim
drvenim obročima sa dve engleske brave.

2. Tri bale ušiveni u platno za slaminjače sa
krevetskim prostiračima, jastucima i dušecima.

Gornja 4 koleta snabdjevena su sa srpskim nat-
pisom: **Паја Мијатовић.**

3. Jeden veliki kožni kofer sa mrkim cvilhom
prevučen sa monogramom **Д. В.**

4. Jeden pljosnat ručni kufer sa dve brave.

5. Jedna veza — bala — knjiga vezana kajšima.

6. Jedna veza — bala — krevetskih pokrivača
vezani kajšima.

7. Jedna veza — bala — haljina, rublja i ostalog
vezana kanapom.

8. Jedna torba od cviliha za kišobran sa jednim
štapom sa srebrnom drškom.

Gornjih 10 koleta su u svoje vrijeme utovareni
u jedan vagon za ugalj i pokriveni jednim mrkim
čebetom i jednom mrkrom čojom.

Ako ko što sazna o ovim stvarima umoljava se,
da javi ovoj upravi i dobiti će dobru nagradu. 49

Od 1. februara prodavati će se

„Beogradske Novine“

u Beogradu i u krajevima posjednutim od
carskih i kraljevskih četa po cijeni od

4 helera

izvan ovih krajeva i to u Hrvatskoj-Slavoniji,
Bosni-Hercegovini i Dalmaciji

6 helera

a u ostalim zemljama austro-ugarske mo-
narhije i u inostranstvu po cijeni od

10 helera

svaki broj.

Mjesečna predplata staje za Beograd
i posjednute krajeve

50 helera

izvan ovih krajeva i to u Hrvatskoj-Slavoniji,
Bosni-Hercegovini i Dalmaciji

80 helera

a u ostalim zemljama austro-ugarske mo-
narhije i u inozemstvu

Kr. 1.20

„Beogradske Novine“ izlaziti će i u
buduće kao jutarnji list za sada.

tri puta nedjeljno:

utorkom, četvrtkom i nedjeljom.

Uredništvo i uprava

„Beogradskih Novina“.

CARO I JELLINEK DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I., Deutschmeisterplatz 4.

rodužnice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst

preuzimaju prevoze sviju vrsti u bal-
kanske države.

Upute badava.

Moja kemička čistiona i bojadisaona odi-
jela, opet je za moje mušterije **otvorena.**

Anton Kellner

Bojadistar i kemički čistilac.

= BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. =

Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

Berthold Goldstein

BEOGRAD, Simina ulica 16

koji po naročitom odobrenju c. i kr. vlasti
:: otvorio u Beogradu ::

izvoznu i uvoznu trgovinu

preporučuje za sada svoje usluge za uvoz

životnih namirnica i kon-

sumnih artikala

sviju vrsta. Docnije će početi rad i sa iz-
vozom. Za sada treba brzajave i pisma
upućivati na adresu

Berthold Goldstein, Zemun

Talijani idu u Solun.

K. B. London, 11. februara.

Daily Telegraph javlja iz Milana: Misija Brianda imati će za posljedicu, da će se poslati u Solun jedan talijanski ekspedicijoni zbor. Dalje, obrazovati će se jedan zajednički savjet saveznika. Talijani će učestvovati i u proizvodnji muničije.

Kanonada blizu Dojrana.

Lugano, 11. februara.

„Secolo“ javlja iz Soluna, da se u predjelu Dojranu ne prestano čuje kanonada.

Srpski prijestolonasljednik na Krfu.

Paris, 11. februara.

Agencija „Havas“ javlja sa Krfu: Zvanično je objavljeno, da je srpski naslijednik prijestolja Aleksandar prispio jednom francuskom torpednjačom iz Arbanije na Krf.

Grčka protiv sila sporazuma

k. b. London, 11. februara.

„Daily News“ doznaće iz Atene pod 10 februara: Ministarske izjave, koje su danas učinjene u grčkom parlamentu, zacijelo neće popraviti odnose između Grčke i sila sporazuma. Grčki je ministar predsjednik govorio o pritisku spolja i o sve većoj opasnosti za Grčku, koja proistiće od tog pritiska, koga neke države u posljednje vrijeme provode kao pravo nasilje. Jasno je naglasio na kog cilja ovim riječima, kada je protestovao protiv povrjede neutralnosti Krfu i nasilnog posjedanja Karaburuna. Ovaj pritisak će se možda i nastaviti, ali odlučnost naroda uvjeriti će Grčku, da ove države ni u kom slučaju neće uspeti odvratiti od onog pravca politike, koga zahtjevaju grčki nacionalni interesi. Pod burnim odobravanjem branio je ministar unutrašnjih djela politiku vladinu i izjavio je, da Grčka neće demobilizirati.

Grčka demonstracija protiv entente.

Zürich, 11. februara.

Švicarski brzojavni ured javlja iz Atene: Vladin organ „Neon Asti“ traži direktno od pučanstva opštu demonstraciju protiv poštene bokade Grčke. Postupak lista budi u cijeloj Grčkoj opštu pažnju. Isti izvor objavljuje pariske izvještaje o demobilizaciji grčke vojske kao neispravne. Vojska ostaje do potpune likvidacije balkanskoga stanja mobilisana, jer ona za svaki slučaj mora biti spremna.

Novo pozivanje u Grčkoj.

Atena, 11. februara.

Havasova agencija javlja: Kralj je potpisao naредbu, kojom se pozivaju pod zastavu svi Grci od 1892. do 1914. godine, koji se nalaze u inozemstvu i izvlače se od vojne dužnosti, osim onih, koji stalno obitavaju u Rusiji, Turskoj, Bugarskoj ili Rumunjskoj.

Glad u Grčkoj.

Haag, 11. februara,

Rimski „Messaggero“ javlja iz Sirakusa, da putnici iz Grčke pričaju o velikoj skupoci životnih namirnica u cijeloj Grčkoj. Zbog oskudice u uglju obustavili su plovidbu trgovacki brodovi. Kavala ima samo još za osam dana hrane. Uslijed toga je nastalo iseljavanje u masama. Talijanski konzul je molio za pomoć.

Najnovije brzojavne vijesti.**Povratak Petra Karpa.**

Beč, 11. februara.

Pregjašni rumunjski ministar predsjednik Peter Karp oputovao je danas odavde za Rumuniju.

Ruski car na bojištu.

K. B. Petrograd, 11. februara.

Car je juče oputovao na front kod vojske.

Ruske stranačke vogje za zaseban mir.

Stockholm, 11 februara.

Kako „Rječ“ saznaće uputili su bivši ministri Maklakov i Šeglovitov nadležnom mjestu pismenu predstavku, kojom predlažu, da bi Rusija trebala da zaključi zaseban mir sa Austro-Ugarskom i Njemačkom. „Zemština“, organ vladine stranke, pogradio se prema tom predlogu i veli, da su oba ministra postali žrtve dumice.

Izjava ruskog vojnog ministra.

K. B. Paris, 9. februara.

Ruski vojni ministar Polivanov rekao zastupniku „Journala“. Oskudica u munitiji, koja se primjetila koncem 1914. godine, dostigla je svoj vrhunac prije godinu dana, a mjeseca maja i juna 1915. bila je sudbonosna. Zbog oskudice topova bila je ruska vojska nagnana na povlačenje, dok je svojom hrabrošću zaslужila pobjedu. Sad ministar vojni tvrdi, da nema više oskudice u munitiji. Ruske baterije na koje protivnik nije više računao, osjetiti će se tekar sada. Sve praznine su popunjene. Raspoloženje četa je odlično i provodeći opšte regrutovanje, koje je naregjeno prije mjesec i po dana dvojinom je povećan broj regruta i Rusija danas ima milijon i po novih vojnika, kojima se mogu popuniti pojedini dijelovi vojske. U kratko rečeno produženjem rata povećavaju se samo snage sile sporazuma.

Rumunjski glas za rat protiv Rusije.

Bukarešta, 11. februara.

U posljednjem broju „Moldave“, pod naslovom „Rat protiv Rusije“ objavljen je članak, koji je pobudio opštu senzaciju. „Mi hoćemo rat“, tako se veli u tome članku, jer hoćemo, da pobijedimo našeg smrtnog neprijatelja, i da oslobođimo Besarabiju od Chotina od mora, od Pruta do Dujestra. Besarabija naš posjed. Hoćemo, da oslobođimo našu jedovinu ispod ruskoga rostva. Nama je potrebna Dobrudža sve do Jugola, dokle i sami Rusi priznaju, da tamo žive Rumunji. Na ovom zemljištu treba, da se stvari nova Rumunija. Kao što je Njemačkoj potrebna Istočna Pruska i Königsberg, tako ne možemo ni mada živimo bez Odese. Nama je ona potrebna za budućnost, ako bi možda jednoga dana moskovske horde zagrozili civilizaciju Europe. Mi moramo, da utvrđimo crnomorsku obalu Europe. Osvojenjima hoćemo, da postanemo jaki, a poslije mira da budemo faktor u Egiptu, sa kojim se mora računati. Rat Rusiji!

Rusija azijatska država.

Berlin, 11. februara.

„Kölnische Zeitung“ javlja sa ruske granice: Kao što je poznato, najvažnije se ruske industrije nalaze u njemačkim rukama. Kao što izgleda, održava se ovo stanje dugo i od toga se opažaju poslijedice. Zbog toga je osnovan sibirski biro, čiji je izrični cilj, da rukovodi prevoz evakuisanih fabrika iz baltičkih provincija i iz Poljske za Sibir. Opredjeljena je jedna ekspedicija, da traži rude pokraj sibirske željezničke pruge i da ispituje ugljene stijene radi eksploatacije rudnika. Zatim će se tražiti brom, mangan, magnezit i dolomit. Najposlije će se utvrditi veličina godišnje sibirske potrebe gvožđa i fabrika oružja. Rusija, kako po ovome izgleda, riješena je, da postane jedna azijatska država.

Promjena drž. kontrolora u Rusiji.

Petrograd, 11. februara.

Član državnog vijeća Pokrovski nimenovan je za državnog kontrolora na mjesto oboljeloga Šaritanova.

Dva dana bez mesa u Rusiji.

London, 11. februara.

„Times“-u javlja iz Petrograda: Ministar privrjede izjavljuje, da je potrebno uvesti dva dana u nedjelji bez mesa po cijelom carstvu, da bi se izbegla uništavajuća potrošnja stoke. Osim toga ministar predlaže, da se porcija mesa smanji i vojnicima.

Konferencija o miru.

K. B. Stockholm, 11. februara.

Neutralna je konferencija o miru otpočela juče svoj rad. Njeno je trajanje za sad još privremeno, jer nisu još prisjetili izaslanici iz Danske, Nizozemske i Norveške.

K. B. Bern, 11. februara.

Na jednom skupu raznih nacionalnih i staležnih savjetnika a tako isto i zastupnika raznih švicarskih organizacija, saopštili su izaslanici stockholmske posredničke konferencije, da se rad te posredničke konferencije ticao toga, predobiti za konferenciju po pet izaslanika iz najvažnijih neutralnih država. Konferencija će se uskoro održati i stalno će raditi.

Konferencija će proučavati pitanja o što skorijem zaključenju mira, pa će rezultat svoga rada saopštiti parlamentima i štampi s molbom da se izjasne o

predlozima i saopšte, da li bi možda bili gotovi za pregovore, ako bi se njeka od neprijateljskih sila pokazala voljna, da na takvoj jednoj osnovi pristupi pregovorima. Skup se jednoglasno izjasnio, da Švicarska učestvuje u stockholmskoj konferenciji.

[Posjeta Brianda u Rimu.]

K. B. Rim, 11. februara.

Briand i njegov pratilac učinili su svoje podvojenje kraljici, kraljici udovi i kraljevom namjesniku. Briand, Bourgois i poslanik Barrere imali su sastanak sa Salandom i Sonninom, državni podstajnik Thomas sa ministrom vojnim. Pri ručku na Conzulti, na kome su bili i poslanici Rusije, Engleske i Japana, a tako isto poslanici Srbije i Belgije, napisao je Sonnino zdravici Poincareu, zatim savezničkim vlastocima i Briandu. U svome je govoru naglasio Sonnino, da je prisustvo Brianda nova zaloga u čvrsto uvjerenje Italije, da će se borba pobjedosno završiti, koju saveznici vode snagom svoje nepokolebitve saglasnosti za stvar slobode i pravičnosti. Briand je odgovorio zdravicom kraljevskim supuzima i talijanskoj vlasti i završio je zdravicu ovim riječima:

„S najvećim divljenjem mi smo gledali, da vaša plemenita zemlja uzima mjesto u logoru saveznika, da s njima brani pravo i slobodu. Naša oba naroda u ravnoj su mjeri uvjereni, da će konačna pobjeda uskrstuti iz njihove čvrste volje.“

Popustljivost Amerike prema Njemačkoj.

K. B. Washington, 11. februara.

Očekuje se, da će vlast, povodom njemačke note o mjerama protiv naoružavih trgovinskih brodova, oponutiti američke državljane, da ne putuju takvim brodovima, i da će time napustiti svoje ranije držanje.

Ostavka u američkom ratnom odjelenju.

K. B. Washington, 11. februara.

Tajnik američkog ratnog odjelenja Garrison podnio je ostavku tobož zbog toga, što je velika većina kongresa bila protiv njegovom predlogu odnosno kopnene vojske. I zastupnik je tajnika Breckinridge podnio ostavku.

U izgledu je energičan prelom Amerike sa Engleskom.

K. B. London, 11. februara.

„Morning post“ javlja iz Washingtona: Pošto je prešla opasnost preloma sa Njemačkom, imati će predsjednik Wilson — što je sada vrlo važno — dovoljno slobode, da se energično razračuna sa Engleskom. Dobro je, da se za vremena ovo uvidi, prije nego što bude suviše kasno.

Japan i Amerika.

Stockholm, 11 februara.

Petrogradskoj „Rječi“ javlja se iz Tokia: Cijela japanska štampa piše oštrim tonom protiv novih mjeri američke vlade, radi sprječavanja japanskog naseljavanja i traži od svoje vlade, da ovo izazivanje istom mjerom vrati.

Misija Filipesca.

Bukarešta, 11. februara.

Pravi je cilj Filipescovog puta u Rusiju bio, što je njemu povjerenio utvrditi, da li je ruska vojska još uopšte sposobna preduzeti kakvu ofenzivu. „Univerzul“ javlja međutim, da će Filipescu otići u kupku Salta na Krimu, da se tamo odmori desetak dana. Kako izgleda, ruska vlast nije voljna da pokazuje Filipescu sposobnost ruske vojske, i da dozvoli njemu, da o ruskoj vojsci donosi svoju ocjenu.

Rumunjski zajam u Engleskoj.

K. B. Bukarest, 12. februara.

Zvanično se demantuje da je Rumunjska učinila zajam, od devet milijuna funti, u Engleskoj.

Poincaré strahuje od državnog udara.

Ženeva, 11. februara.

Clémancean piše u svome listu „Houelle Eucharné“, da je predsjednik republike Poincaré izrazio pred senatorima svoj stav, da će vojska izvršiti državni udar. Za to je sklopljen plan i po tom opasnost vrlo bliska. Clémancean još dodaje, da bi užaludno bilo pokušati dementovati ovu vijest, jer to on piše sušta je istina.

Potopljeno je sedam neprijateljskih brodova.

K. B. London, 11. februara.

"Lloyds" javljaju, da se nezna trag za ove brodove Satrap, Lynemouth, Glenariff i Hummersea, kao i za englesku barku Invermark i talijanske brodove Iniziativa i Beniliure.

Talijanska izdaje nove novčanice.

Rim, 11. februara.

Talijanskoj je državnoj banci otvoren izdatak od 20 milijuna lira u novčanicama od 100 lira, i 4 milijuna lira u novčanicama od 50 lira.

Kraj ruske vladavine u Galiciji.

Kopenhagen, 11. februara.

Ruska vlada je odlučila, kako saopštava "Rusko Slovo" potpunu isplatu sadašnje uprave galicijskih željeznica u Kijevu, i oslobođila namještene činovnike od 1. decembra (po starom). Činovnici primaju kao отправljanje dvomjesečnu platu.

Dnevne vijesti.

Lične vijesti.

U Beogradu boravi od nekoliko dana gosp. Čaprašikov, bivši bugarski poslanik i punomoćni ministar u Srbiji, sada kraljevsko bugarski komesar u Nišu.

Dunavsko parobrodsko društvo.

"Prvo carsko i kraljevsko dunavsko parobrodsko društvo" postavilo je za svoga predstavnika, za društvene agencije, koje se nalaze u Srbiji, na Savi i na Dunavu, gospodina Antona Biglera u Zemunu, imenujući ga za glavnog društvenog inspektora.

Već je u toku zavogjenje agencija, i postavlja se već i osoblje agencije u Beogradu i u ostalim mjestima.

* * *

Predsjednik društva dr. vitez Schonka, u pratinji generalnog direktora dvorskog savjetnika pl. Csatáry i saobraćajnog direktora ministarstvenog savjetnika Neubauera, prispio je u Beograd, i gospoda su posjetila Preuzvišenog gospodina generalnog guverneura, civilnog adlatusa kao i ostale zvanice ličnosti.

Povratak u Beograd.

Posljednjih se je dana vratio u Beograd vrlo veliki broj izbjeglica raznog staleža, većinom zanatlje, manji trgovci i radnici. Od uglednijih ličnosti vratili su se: Velja Todorović, bivši ministar unutrašnjih djela, Todor Mraović trgovac i Dobra Kovačević, rektor Bogoslovije.

Iz jevrejske crkveno-školske opštine.

Javljaju nam, da je uprava Crkveno-školske jevrejske opštine Sephardijskog obreda u Beogradu otpočela rad. Privremena je opštinska kancelarija nalazi u radnji Nassima Anafa trg. u ul. Kr. Petra br. 53.

Opravka sinagoga.

Mi smo u prošlom našem broju javili, da je gragevinsko odjelenje carske i kraljevske vojske preduzelo opravku crkava beogradskih. Sad smo u stanju dopuniti našu gornju vijest i izvestiti, da je isto odjelenje pristupilo i opravci jevrejskih hramova. Tako stari hram, koji je bio manje oštećen, biti će u toku ove nedjelje gotov sa opravkama, a jedna je stručna komisija od vojnih inžinjera pregledala novi hram i u najskorijem vremenu pristupiti će se opravci i ovog hrama.

Rekvizitione priznanice.

Obraća se pozornost građanstvu, da ne kupuje rekvizitione priznanice istavljenе od austro-ugarske vojske, jer u svoje vrijeme, kada se ove priznanice budu isplaćivale, isplaćivati će se samo licima, koja su pravi sopstvenici, i na čije su ime priznanice i izdate.

Filijala Budimpeštanske Komercijalne Banke.

Iz Budimpešte brzojavljaju da je Budimpeštanska Komercijalna Banka, glavni akcionar bivše beogradskih banaka Andrejević i Kompanija poslala rani-

jeg bančinog direktora g. Maksa Oppenheimera u Beograd, da reorganizira filijalu Komercijalne Banke, koja će skorih dana otpočeti ovdje svoj rad.

Otvaranje škole.

U toku ove nastupajuće nedjelje otvoriti će se druga osnovna škola u Beogradu. I ovom će školom upravljati domaći učitelji. Upis učenika prdužen je i dalje. Do kraja se je prošle nedjelje upisalo 500 učenika. Svega se je do sada upisalo 3901 učenik.

Objava.

Obzirom na okolnost, da se građanstvo sada može do 8 sati u veče, a od 1. marta do 9 sati u veče slobodno na ulici kretati, dozvoljava se, da gostione i kavane počam od 11. o. m. mogu biti otvorene do 9 sati, sve ostale radnje do 8 sati u veče.

C. i kr. policijski komisarijat.

Proglas.

Svi žitelji Mačve na obalama Drine niže od Meglaša do Rače i diljem Save do Šabca, koji mogu dati obavijest o nestalom kapetanu Oskaru p. i. Tkalcu, zapovjedniku ug. IV/27 pučko-ustarskog etapnog bataljuna, umoljavaju se usrdno, da samo sigurne vijesti uz dobro nagradu dadu gospogu kapetanovoj.

Ovaj je zapovjednik 10. oktobra 1916. prigodom borbe na Drini bio u opasnosti, da će se utočiti, pa mu od onda nema traga. Opis osobe: niskog stasa, nešto okruglan, čelav, zlatni zubi, vjenčani prsten s pismenima L. R. 27.X. 1906., crven prsten pečatnik, monogram O. T. Na svakom je dijelu njegovog ruha bila ušita bijela vrpca, a na njoj naštampano: Hauptmann Oskar von Tkalacz. Obavijesti neka se pošalju na uredništvo "Beogradske Novine" putem najbliže c. i kr. vlasti.

Carsko i kraljevsko kino pozorište.

Ne naročitu novost ali, ipak neočekivano iznenagjenje priređuje nam carsko i kraljevsko kino pozorište, koje je smješteno u zgradu pregjašnjeg "Koloseuma", u ulici Kralja Milana, u kojemu se svakog dana od 3 sata po podne daju predstave za vojsku, a utornikom i petkom i za pučanstvo. A srijedom je naročita predstava za časnike. Program je obilan i odabran. Ovih dana program počinje "Izletom u Kinu", koji nam iznosi ljepote ove udaljene zemlje, u kojoj se baš sada dešavaju razni važni politički događaji. Glavna tačka je dramatska, pri povijest izvedena u najboljem stilu Franje Hoffmanna "Crni dijamant". Ova kratka gatka govori o mladom valjanom tajniku, koji pri šetnji kroz Šumu sa svojom ženom, uzima svraku iz gniazda, i unosi je, protiv volje njegove žene, u kuću njegovog gospodara, otmenog veleposjednika. Za ovo malo mučenje životinja se užasno sveti. Pripitomljena svraka je jednoga dana ukrala prsten sa skupocjenim crnim dijamantom, koji je krasio prst lijepe kćeri njegovog gospodara. Mladi tajnik bude osumnjičen zbog kragje, i morao je, prezren od sviju, da napusti kuću. Kako ni roditelji njegove nevjeste nisu vjerovali njegovu nevinost, to se on riješi, da napusti zavičaj, i da se ne vrati dogod se ne dokaže negova nevinost. Dala mu se lijepa prilika, on naigje u Antwerpenu na slavnog ispitivača Fiosa, koji ga uzima za svoga, slugu. Slika nam iznosi lijepo pristanište, ovoga u sadašnjem ratu još više proslavljenog grada i gordi okeanski brod, koji sa sobom odvodi obe čovjeka u eksotične zemlje. Veliki lovovi na divlje životinje su ovdje ublažavali ispitivački nagon naučnjakov i čežnju za zavičajem kod njegovog služe. U jednom takovom lovnu spasava bivši tajnik, sa velikom opasnošću po svoj život, život ispitivačev. Novine su iznijele ovo hrabro djelo i za isto saznavaju i njegovi na domu. Megjutim je svraka pri drugoj kragji uhvaćena, a time je bila otkrivena i tajna prve. Bogati veleposjednik uluže sav svoj trud, da vrati odbjeglog mladog čovjeka. Bežični brzojav — koji je takođe u filmu dobro predstavljen — dostiže čak u pustinju i ispitivač se vraća sa svojim slugom domu, gdje bivšeg tajnika dočekuju sa najvećim poštovanjem. Nevjesta tajnikova dobija za uspomenu crni dijamant od bogate veleposjednikove kćeri, a svraki se vraća sloboda.

Još nekoliko veselih šala dopunjavaju program, a vojna glazba prati predstavu lijepom svirkom. Veliku radost, pri ovim predstavama, pružaju nam austro-ugarski i njemački vojnici u njihovim sivim uniformama, koji ovdje, nakon dugog niza teških dana, opet imaju malo duševnog uživanja. I pučanstvo se dosta vigja, koje se ovdje rado oporavlja od

minulog straha, čak se već prede fini veo flirta, što je znak, da život u gradu ide svojim mirnim tokom, bez obzira na politiku i svjetski rat.

Trgovinski život.

Iz Budimpešte brzojavljaju: Ugarsko Bankovno i Trgovinsko d. d. povjerilo je svome direktoru Robertu Orszagh-u, da u Beogradu uredi generalno zastupništvo tvornice mašina ugarskih državnih željeznica. U isto vrijeme pod zaštitom ove Banke radiće tvornice žigica, uređujući svoje stvarište žigica.

Priposlano.

Ilija D. Marić, trgovac, javlja svojoj porodici, da je zdravo stigao kući i da je sve u redu zatekao.

VIŠI ZAVOD

ZA
Vaspitanje djevojaka
OSNOVAN 1890. GODINE
Dobračina ulica 3.

Predavanja su otpočela. Upis se vrši i u toku školske godine. Zavod ima pet razreda srednje nastave. Za odraslike, nerodovne učenice, postoje naročiti tečajevi iz jezika, rucičnih radova i sviranja na klaviru. Obaveštenja daje samo od 2–3 sata.

LJ. SLADOJEVIĆEVA
c 88 upravnica
Dobračina ul. 3.

KUPUJEM I PRODAJEM

SRPSKE MARKE

Izdavačka knjižarnica
GECA KOHN, Beograd
Knez Mihajlova ul. 1.

Mali oglasnik.

Gospojica — činovnik, koja je svršila trgovacku akademiju i koja je ranije bila činovnik jednog ovdješnjeg poduzeća traži naročite u kancleriji ili pri kakvoj radnji. Vična je poslu na pisačoj masini. Pismene ponude slati uredništu pod šifrom "Cin. 114".

Pirotski tepih — čilim jedinstvene lepote u mustri i bojama, najsavršenije izrade. Veličine 4.00—3.45 metara, prodaje se iz slobodne ruke. Može se videti svakoga dana od 10^{1/2} do 11^{1/2} časova pre podne. Bitoljska ulica 32.

Knjigoveznica
Aleksandra Hristova, proširena je i renovirana od 1. januara, te se s toga preporučuje publici za izradu svih knjigovačkih poslova, a naročito za povez bibliotečnih knjiga. Izrada najbolja i na vrijeme. Radnja se nalazi u Kralja Milutina ul. 38, između hotel "Slavije" i gradske bolnice. Prima poručbine i iz unutrašnjosti.

Dugogodišnja učiteljica skolovana u inozemstvu, daje časove iz njemačkog jezika. Za vrijeme predavanja konverzacija na njemačkom. Uslov povoljni. Stan: Durmitorska ul. 19. (u dvorištu).

Tražim da kupim jedan persijski čilim 3—4 m. Adresu i cijenu valja slati na administraciju ovog lista pod čilim Nr. 123.

Posredovanje za službe svih vrsta. Oblasno koncepcionirani zavod za posredovanje službenički preporeduje se za posredovanje služba svake vrste a naročito privatnog i kavanskog osoblja.

Ivana Študova Kolma, Zagreb. Preradovićev trg. 10.

Zubni ljekar

Dr. med. J. STANKOVIĆ
Beograd — Kapetan Mišina ulica 3, prima od 9 sati prije podne do 5 sati po podne.

c 71

Lenka Radović

koja stanuje kod gospojice Milice Avramović u Užicu upozorava se, da je njeni mati zdrava stigla u Beograd.

Na prodaju

jedan par lovačkog odijela sa kapom od zagasitog zelenog štora kao i jedan par čizama od finog laka. Videti se može svakog dana u Bitoljskoj ulici br. 32 lijevo.

c 73

Tražim stan

po mogućnosti u središtu grada i opskrbu za bolja dva gospodina. Obratiti se upravi ovog lista pod "broj 6".

c 76

Bravarska radnja

Lomina ulica br. 44. Opravljaju brave, klijučeve, vodovod, klozete, kupatila, zapušenu kanalizaciju i t. d. Boža Gjurić, prije M. Vujić.

c 77

Stan za izdavanje

Dvije elegantno namještene sobe i predoblike, zaseban ulazak i po potrebi kuhinja izdaju se. Upitati Kosmajska ul. 48.

c 75

Činovnik

spreman u knjigovodstvu i korespondenciji, kod novčanih zavoda, trgovina, mlinova, raznih tvornica i t. d. nudi se za vrlo skromnu nagradu. Obratiti se upravi ovog lista do 15. ovog mjeseca. M. K. 118.

c 64

Mode salon

J. Božić Beograd. Nalazi se privremeno, Skadarška ul. br. 22 i prima na izradu sve vrste toaleta, kostime, mantile i t. d. za odličnu izradu jamči moj dugogodišnji rad u Beogradu.

c 61

Bravarska radiona

Preporučujem poštovanju publici moju višegodišnju bravarsku radnju, Resavska ulica broj 63 a).

c 36

Vinogradar sa ženom

koja je vična i kućevnim poslovima može dobiti mesto — službu u dobroj kući. Javiti se u vili "Gvoždić" na Smederevskom drumu od 3—6 časova po podne.

c 38

Učiteljica

sa državnim ispitom, stručne škole i trogođišnjom praksom osnovne škole traži odgovarajuće mjesto na školi, osnovnoj, gradišanskoj ili stručnoj. Syedždžba sposobljenja sa izvrsnim uspjehom. Adresa u upravi pod "Učiteljica" br. 116.

c 34